

Bohatí bohatnú a chudobní chudobnejú

Pred desiatimi rokmi mali všetci bohatí ľudia sveta na svojich kontách niečo vyše 16 biliónov dolárov. Dnes je to dvakrát viac. Približne 33,3 bilióna dolárov. A ich bohatstvo bude do roku 2010 každoročne rásť zhruba o šesť percent. Na konci desaťročia bude majetok najbohatšej vrstvy presahovať 44 biliónov dolárov. Bolo by to v poriadku, keby sa zároveň neotvárali sociálne nožnice. Lenže kým bohatí bohatnú, chudobní chudobnejú a pribúda ich.

Na roztváranie nožníc upozorňuje aj najnovšia správa Svetovej banky. V dokumente s názvom Globálna chudoba a nerovnosť z mája tohto roku upozorňuje, že rastú predovšetkým rozdiely príjmov v rámci jednotlivých štátov.

„Alarmujúce je zistenie, že za päťročné sledované obdobie sa reálny príjem na obyvateľa vo svete zvýšil o 5,7 percenta, skupina najbohatších si však za rovnaké obdobie polepšila o 12 percent a príjem najchudobnejších sa znížil o 26 percent,“ hovorí Iveta Pauhofová z Prognostického ústavu Slovenskej akadémie vied.

Z celkových svetových príjmov dostanú tí najchudobnejší iba 1,4 percenta. Za menej ako dva doláre na deň žije zhruba dva a pol miliardy ľudí.

Americký problém

Asi najvýraznejším príkladom nerovnomerného rozdelenia príjmov v modernom svete sú Spojené štáty americké, najmä v posledných desiatich rokoch.

V Severnej Amerike dnes žije približne 44 percent všetkých miliónárov a denník Washington Post upozorňuje na fakt, že v roku 1979 dvadsať percent najlepšie zarábajúcich Američanov zarobilo približne 44 percent celkových príjmov. V roku 2004 toto číslo vzrástlo na bezmála 54 percent.

Najchudobnejších 15 percent Američanov pritom zarába v percentuálnom vyjadrení menej ako pred 25 rokmi. A dokopy títo ľudia majú k dispozícii iba 4,1 % z celkových amerických príjmov.

Problémom sa začal zaoberať aj americký prezident George Bush, podľa ktorého je nerovnomerné rozdelenie bohatstva v USA zapríčinené predovšetkým tým, že sa čoraz viac odmeňujú sofistikovanejšie práce náročné na znalosti a vzdelanie. Nie je

V chudobe žijú aj ľudia z tých afrických krajín, ktoré sú bohaté na ropu, zlato alebo diamanty. Problémom sú časté vojny rovnako ako politický a ekonomický systém.

náhoda, že táto téma prišla v USA na pretras práve pred prezident-skými voľbami.

Rozdeľovanie bohatstva v spoločnosti sa meria prostredníctvom Giniho koeficientu, v rámci ktorého sa sledujú aj príjmy najlepšie a najhoršie zarábajúcej časti. V prípade, ak sa Giniho koeficient rovná jednej, tak všetky príjmy spoločnosti sú sústredené medzi najlepšie zarábajúcich a naopak, ak má koeficient nulovú hodnotu, tak všetci zarábajú rovnako. V USA sa toto číslo dlho pohybovalo približne na úrovni 0,4. „Za posledných desať rokov vzrástol v USA Giniho koeficient približne

o desať percentuálnych bodov,“ hovorí Juraj Karpiš, analytik Inštitútu ekonomických a sociálnych štúdií (INESS).

Velká Čína

Kľúčovú úlohu v otázke chudoby a prerozdelenia hrá Čína. V krajine, ktorej ekonomika sa posledných desať rokov približne zdvojnásobila, žije množstvo ľudí v podmienkach, ktoré si Európania nevedia ani predstaviť. Z príjmu menšieho ako jeden dolár na deň ich žije 300

miliónov, čo sa však považuje za výrazný úspech, pretože je to podstatne menej ako pred dvadsiatimi rokmi. Zároveň sa vytvorila vrstva približne 200 miliónov bohatých Číňanov, ktorí bývajú predovšetkým vo veľkých mestách na západe krajiny alebo v špeciálnych ekonomických zónach.

Obrovské rozdiely medzi príjmom na vidieku a v mestách zapríčinili, že čoraz viac ľudí smeruje za lepšie platenou, aj keď často otrockou prácou do veľkých centier, ktoré sú už teraz preplnené. Aj preto je otázne, do akej miery sa rast príjmov pre-

mietne do rastu životnej úrovne väčšiny Číňanov.

V globále je však ekonomický úspech Číny za posledných niekoľko rokov pravdepodobnou príčinou, prečo sa Giniho koeficient výrazne nezvyšuje, aj keď podľa situácie vo zvyšku sveta by pravdepodobne mal rásť.

Chudobnejú aj krajiny

Asi najdesivejším príkladom chudoby a nerovnomerného prerozdelenia bohatstva je Afrika. Ekonóm Svetovej banky Branko Milanovič sledoval počet krajín, ktoré sa pohybujú nad a pod hranicou chudoby, a na základe svojich výskumov ich rozdelil do štyroch skupín. Kým v roku 1960 bolo v prvej, najbohatšej, skupine 41 štátov, pri poslednom meraní ich tam bolo o desať menej. Zároveň sa prudko rozšíril rad najchudobnejších krajín.

„Kým v roku 1960 ich bolo v tejto skupine 25, v roku 1978 ich bolo už 43 a na konci milénia až 71,“ upozorňuje Pauhofová. Zároveň dodáva, že súčasťou tejto skupiny sú štyri z piatich afrických krajín.

V chudobe žijú aj ľudia z tých afrických krajín, ktoré sú bohaté na ropu, zlato alebo diamanty. Problémom sú časté vojny rovnako ako politický a ekonomický systém. Vzniká úzka politická špička, ktorá vo svojich

rukách koncentruje moc a príjmy z predaja nerastného bohatstva. Zároveň novodobí africkí panovníci nechávajú na svojich účtoch zmiznúť aj veľkú časť humanitárnej pomoci, ktorou sa medzinárodné spoločenstvo snaží zmierniť hlad. Aj preto sú africké krajiny na špičke Giniho indexu s hodnotami často prevyšujúcimi 0,6 až 0,7 bodu.

Ako sme na tom my

Slovensko je na tom podľa správy Svetovej banky aj napriek obrovským regionálnym rozdielom v príjmoch stále relatívne dobre. Podľa jej správ patrí medzi rovnostárskejšie krajiny a spolu so škandinávskymi krajinami, štátmi východnej Európy a centrálnej Ázie obsadilo popredné priečky v rebríčku zostavenom na základe Giniho indexu.

Chudobou je ohrozených okolo 11 percent ľudí žijúcich na Slovensku, predovšetkým nezamestnaných. Výpočty EU SILC 2007 pritom berú do úvahy nielen platy, ale celkové príjmy domácnosti, ktoré v sebe zahŕňajú aj rôzne sociálne dávky a podpory. Za chudobného sa na Slovensku považuje každý, koho príjmy nepresiahnu 7679 korún mesačne.

Chudobní a chudobnejší

Byť chudobný neznamena všade to isté. Podľa článku, ktorý nedávno zverejnil nemecký Die Zeit, je chudobou ohrozený každý ôsmy Nemeč. Ak by sa k tomu prirátali aj ľudia, ktorí sa musia myšlienkami na chudobu zaoberať, vzrástol by počet Nemcov, ktorých chudoba straší, na viac ako 25 percent.

V Nemecku je totiž chudobný každý, kto zarába mesačne menej ako približne 23 600 korún v čistom. Pre Európsku úniu je totiž chudobný ten, ktorého príjmy neprekročia 60 percent priemernej mzdy v národnom hospodárstve. Aj preto je chudoba veľmi subjektívny pojem a to, z čoho sa niekde nedá vyžiť, je v inej krajine malý poklad. ©

Príjmy najbohatších rok za rokom rastú.

Rastúce ceny potravín spôsobujú katastrofu hlavne v rozvojových krajinách.